

ב השבלים או החמרים עצמן שנקלו בתנור או באור אם מחנן לא יבשל הקמח שלהם במים שזמא לא נקלו באור יפה ויבואו לידי חימוץ בתוך המים קודם שישפיקו להתבשל שם¹⁰ ואפילו אם הקמח עצמו נקלה בתנור לא יבשלנו במים שזמא לא נקלה יפה¹¹ (ויכא לירי חימוץ) ויש מתירין¹² לבשל קמח הקלוי לפי שהים האור שולט בו יותר ממה ששולט בהחמרים¹³ ויש לסמוך על דבריהם בדיעבד שאם עבר ועשה ממנו תבשיל יש להתירו בהנאה או להשהותו עד לאחר הפסח¹⁴:

ג אבל מצה אפיה שחזר ומתנה מותר לבשל הקמח שלה¹⁵ ולעשות ממנה כל מה שירצה אפילו במקום שמצויים עבדים שמוזללים באיסורים¹⁶ אין חוששין שזמא כשיראו שמתירים לעשות תבשיל מקמח של מצה יתפרצו להתיר לעצמם לעשות תבשיל מקמח של חמרים¹⁷:
ד ותקא¹⁸ והוא תבשיל העשוי משמן ומלח עם קמח מותר לעשותו בפסח אם אין שם תערובת מים¹⁹ כל שהוא²⁰ ואפילו במלח שלנו שמכשלים אותו ממים והרי דינו כמים²¹ מכל מקום כיון שהוא מועט ונשתנה צורתו מצורת המים אין בו כח עם השמן אבל אם יש שם מלח מרובה יש לחוש ולהחמיר כדן מי פירות עם מים שממהרים להחמיץ²²:
ה כשמוללין את הקדירות החדשות²³ דהיינו שמכשלים בהם קמח ומים והומין²⁴ כדי להקשות²⁵ ולהקין אם הוא בתוך הפסח (פירוש בחולו של מועד עיין ס' תק"ב²⁶) לא ימולו אלא בקמח של מצה אפיה²⁷ אבל לא בקמח של חמרים:

תסד חרדל שנתערב בתוכו קמח וכו' סעיפים:

א כל מיני מביובלים¹ שמטבילים בהם הבשר ויש בהם חומץ ושאר דבר שיש לו קיוהא ורגילין ליתן בתוכם קמח² שהקמח מתחמץ גם כן על ידי קיוהא אם נתערב שם מעט מים³ אסור ליתן בתוכם קמח⁴ שהרי הם כמי פירות עם מים שממהרים להחמיץ. ואם עבר ונתן שם קמח בפסח אין לו תקנה לאכלה מיד⁵ כמו שהתירו⁶ בעיסה שגילושה במי פירות לאפותה מוד לפי שכיון שהוא אופה אותה תיכף ומיד אי אפשר לה לבא לידי חימוץ אבל מיני מביובלים שמטביל בהם בשר על כרחך הוא משהוא מעט באכילתם וכיון

ח מור זוטרא דף לט, ב. מור ושוע' ס"ג.

ט רבנן ויהוה נתכח ה' ח"ה (מג, ד), בשם חוסי' מג, ב. ד"ה רבא, הגדת מפלי' ס' רבב (ע' רל). פ"ה ס' תסא ס"ב, וראה גם שו"ת רבנו ס' י.

י רש"י מג, ב. ד"ה בחספין, רמב"ם פ"ה ה"ג.

יא כ"י ס' תסא ד"ה כתב רמב"ם, וראה לעיל ס' תנב סכ"ה.

יב חיי סוף ס"ק ה.

יג רבא דף ת, ב. לפירוש הר"ף שם (יב, ב), רא"ש פ"ב ס' כח. מור ושוע' ס"ג, וראה גם רב פפא למ, ב. (האפי שבישול), ולענין המתנה, ראה שו"ת רבנו ס' י.

יד רש"י שם ד"ה בחרכא.

טו רבא כלישנא בתרא, ב"י בסוף הסמך.

טז נגזרא דף לט, ב. מור ושוע' ס"ב.

יז ש"ע שם, וראה רמ"א שם, ולעיל ס' תסב ס"ז שנתנה שלא ללוש בני פירות לבד.

יח ברעלי' ס' תסב ס"ג, שאפילו נתערב בהם מים כל שהוא מחמיץ.

יט כרעה דא' דלעיל ס' תסב פ"ה.

כ דין שם (יב, א) ד"ה ותקא, מ"ז ומ"א ס"ק א.

כא רמב"ם פ"ה ה"ה, ש"ע ס"ג.

כב ר"ן שם (יב, ב) ד"ה אין מוללין, ב"ח ס"ב ד"ה אין מוללין.

כג מ"א ס"ק ה.

כד סעיף ט.

כה ברייתא מג, ב. (וכעלוי שם) לפירוש הרמב"ם שם, ש"ע שם.

סימן תסד

א משנה מג, ב. (חרוסת), מור ושוע'.

ב רש"י שם ד"ה חרוסת.

ג רא"ש פ"ב ס' כפ, מור ושוע' וראה לעיל ס' תסב ס"ב, שאפילו משקים חמוצים (בלא מים) אינם מחמיצים.

ד חושנה דף מ, ב. מור ושוע'.

ה רב כהנא שם (שלתקף החרוסת דברי הכל ישקף מיד), מור ושוע'.

ו לעיל ס' תסב ס"ג.

הלכות פסח תסד-תסה

שכא

שמו פירות עם מים ממחרים להחמיץ יש לחוש שמא כבר החמיצו מיד שהתחיל לאכלם לפיכך אין להם תקנה^א אלא לשורפם מיד^ב שנתן הקמת לתוכם שהרי אסור להשהותם. כמה דברים אמורים בשאר כל מיני מבוילים חוץ מן החרדל שאם עבר ונתן קמה לתוך החרדל יש לו תקנה לאכלה מיד^ג ואין לחוש שמא כבר החמיץ הקמת מיד שהתחיל לאכול לפי שהחרדל הוא חד (יותר מפלפלין שעל ידי שהן חדין מן המזרחין את העיסה להחמיץ אבל החרדל הוא חד) יותר מדאי^ד ועל ידי כן אינו מניח את הקמת שבתוכו שימרה להחמיץ^ה:

ב וכבר נתבאר בסיומן תנ"ג^א המנהג במדינות אלו שלא לאכול כלל חרדל בפסח^ב ממעט שנתבאר שם ואפילו אם קודם הפסח כתשו וטחנו ועירבו עם יין אף על פי כן אין אוכלין אותה בפסח^ג דכיון שהחרדל הוא עיקר והוא ניכר ונראה אין זה נקרא תערובת שמתירין אותו אפילו בתוך הפסח כמו שנתבאר שם^ד ועוד שלא הקילו אלא בהתערובת שנעשה מאילוי אבל המערב כרדי לאכול התערובת בפסח אין מתירין לו לאכלה^ה:

תסה דין מורסן בפסח וכו' סעיפים:

א אין שורין מורסן במים [לתרנגולים]^א מתחלת עשה ששית ואילך^ב אפילו אם הוא עומד עליהם לראות שלא ישהה המורסן לפניהם כשעור מול ובל פחות מכשעור אינו בא לידי חמיץ אף על פי כן אסור שהרי אסור להניח עיסה בלא עסק בכתלה אפילו רגע אחד^ג כמו שנתבאר בס' תנ"ד^ד:

ב אבל מותר לחלוט את המורסן^א ברותחין^ב ואח"כ^ג נתנן לפני התרנגולים ואף על פי שושהה כמה ימים אין בכך כלום שהחלוט אינו בא לידי חמיץ כלל^ד אבל הגאונים אסרו כל חליטה^ה כמו שנתבאר בס' תנ"ד^ו:

ג וכשהוא נותן לפניו שעורים או חמים ממש ואילך צריך לזהר שלא להשליכם במקום לח שיוכלו לבא לידי חמוץ^א.

אבל קודם שיש מותר ליתן לפניהם אפילו חמוץ גמור רק שצריך לזהר מתחלת ליל י"ד אחר הברקה ואילך לעמוד עליהם משעת אכילתם עד שיגמרו לאכול כמו שנתבאר בס' תל"ג^א ומה שמשתייר מאכילתם לא יניחנו מוטל לפניהם אלא יניחנו במקום משומר עד זמן הביעור כמו שנתבאר שם.

סימן תסה

- א חסונה דף לט, ב. מור ושילע ס"א.
- ב כרלעיל ס' תמה ס"א, שפאי חל חוב כיעור מדברי סופרים.
- ג הגאונים. בעל העימוד ח"ב הל' מצה ומורו (קב"ב, ב).
- ד מור, מ"א וד"י ס"ק א.
- ה סעף ז.
- ו חסונה שם. מור.
- ז רש"י שם ד"ה חולשין, מור.
- ח כריתא שם.
- ט מור.
- י סעף ז.
- י מדר"ל הל' מאכלית אמרות בפסח (ע' קלה). שו"ת מהר"י ווייל ס' קצנ. רמ"א ס"א.
- יא סעף כו.

ז פריח ס"י תסב ס"ב.

ח רב כהנא שם. מור ושילע. וכרלעיל ס' תמה ס"א, שנהגים כהמסובים שאין כיעורו אלא בשירפה (ראה ב"ח וד"י ס"ק ב).

ט חסונה שם כתי"ק. מור ושילע.

י פ"ח.

יא רש"י שם ד"ה מחלוקת. לבוש.

יב סעף ה.

יג דו"א.

יד מדר"ל הל' מאכלית אמרות בפסח (ריש ע' קלה), שאין לשותתו בפסח. תרווח הדשן ס' קג בשם אחר מנהגים (שמותר להשהות). רמ"א. מ"א.

טו סעף ה (בשמן קמנית שנפל לתוך התבשיל).

טז דו"י ס"ק ג.